

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/11/2023
Identifikačné číslo spisu: 3120207333
Dátum vydania rozhodnutia: 25.09.2023
Meno a priezvisko: JUDr. Nora Halmová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:3120207333.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ J.. H. Y., O., narodeného XX. J. XXXX, U., Č. XX, zastúpeného advokátskou kanceláriou JUDr. Milan Ficek, advokát s. r. o., Bratislava, Žilinská 14, IČO: 47 232 757, proti žalovaným 1/ R. Š., narodenému XX. H.S. XXXX, D. Q. T., R. F. XXXX/XXX, 2/ K. Š., narodenej XX. G.S. XXXX, D. Q. T., R. F. XXXX/XXX, a 3/ R. Š., narodenému XX. K.Ó. XXXX, W. W., G.. F. XXXX/XX, zastúpenému advokátkou JUDr. Annou Žedényiovou, Trenčín, Palackého 85/5, o vyslovenie absolútnej neplatnosti a iné, vedenom na Okresnom súde Trenčín sp. zn. 17C/27/2020, o dovolaní žalobcu 1/ proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčine z 24. marca 2022 č. k. 17Co/26/2022-161, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanému 3/ priznáva nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Žalovaným 1/ a 2/ nepriznáva nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trenčín (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) uznesením z 2. septembra 2021 č. k. 17C/27/2020-112 konanie v časti o žalobe H. R. pôvodne označenej ako žalobkyne 2/ proti žalovaným 1/ až 3/ zastavil a výrokom II. žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov konania ohľadne zastavenej časti. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že žalobcovia 1/ až 3/ sa žalobou podanou voči žalovaným 1/ až 3/ domáhali, aby súd vyslovil, že právne úkony smerujúce k rozsudkom, č. k. 8C/724/75-42, č. k. 14C/283/2008 v spojení s č. k. 4Co/141/2011-340, sú neplatné absolútne, rozsudkov vrátane, tak ako bolo uvedené v doplnení žaloby zo dňa 20. júla 2021. Z oznámenia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, sekcie verejnej správy, odboru registrov, matrik a hlásenia pobytu, oddelenia správy registrov zo dňa 15. februára 2021 mal súd za preukázané, že H. R., rod. Y. narodená X. septembra XXXX, v žalobe označená ako žalobkyňa 2/, dňa XX. D. XXXX zomrela. Vzhľadom na to, že súd mal preukázané, že žalobkyňa 2/ zomrela ešte pred podaním žaloby, a teda v čase podania žaloby už nemala procesnú subjektivitu, ide o taký nedostatok procesnej podmienky, ktorý nemožno odstrániť. Preto súd konanie v časti o žalobe žalobkyne 2/ zastavil. O trovách konania

rozhodol podľa § 256 ods. 1 zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) tak, že žalovaným 1/ až 3/, ktorým by patrila náhrada trov konania, náhradu trov konania nepriznal, pretože im žiadne trovy konania nevznikli.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) uznesením zo dňa 24. marca 2022 č. k. 17Co/26/2022-161 potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie a žalovaným 1/ až 3/ nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Svoje rozhodnutie odôvodnil právne ustanoveniami § 161 ods. 1, § 161 ods. 2, § 61, § 62, § 7 CSP a vecne tým, že H. R., rod. Y., v žalobe označená ako žalobkyňa 2/, dňa XX. D. XXXX, teda ešte pred podaním žaloby, podanej na súde prvej inštancie dňa 19. októbra 2020, zomrela. Smrťou žalobkyňa 2/ stratila spôsobilosť mať práva a povinnosti, a teda aj procesnú spôsobilosť, preto súd prvej inštancie postupoval správne, keď konanie proti pôvodnej žalobkyni 2/ podľa § 161 ods. 2 CSP zastavil, nakoľko išlo o taký nedostatok procesnej podmienky konania, ktorý nebolo možné odstrániť a pre ktorú nebolo možné v konaní s pôvodne označenou žalobkyňou 2/ pokračovať.

3. Proti uzneseniu odvolacieho súdu v celom rozsahu podal žalobca 1/ dovolanie (ďalej ako „dovolateľ“), ktoré odôvodnil ustanovením § 420 písm. f) CSP. Podľa dovolateľa sa odvolací súd vo svojom odôvodnení nijako nezaoberal tým, či bol dodržaný procesný postup podľa § 373 a § 374 CSP, uviedol: „nevysporiadal sa ani so zmenou okruhu subjektov na strane žalobcov, ktorá bola realizovaná podaním zo dňa 14.10.2021. Z pohľadu súdu pritom prichádzal vo vzťahu k tomuto podaniu postup § 79, resp. § 80 CSP“. Postup podľa § 80 CSP mal byť dodržaný a teda mal odvolací súd o spomenutom podaní rozhodnúť, hoci tak neurobil a napadnuté rozhodnutie považuje dovolateľ za predčasne vydané. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu nijak nevyplývalo, že by zmenu okruhu subjektov na strane žalobcu podrobil akémukoľvek prieskumu, čím jednoznačne došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

4. Žalovaný 3/ sa k podanému dovolaniu vyjadril a považoval dovolanie žalobcu 1/ za nedôvodné.

4.1. Žalovaní 1/ a 2/ sa k podanému dovolaniu nevyjadrili.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) dospel k záveru, že dovolanie nie je procesne prípustné a treba ho odmietnuť. Na stručné odôvodnenie v zmysle § 451 ods. 3 veta prvá CSP dovolací súd uvádza nasledovné:

6. Z ustanovenia § 420 písm. f) CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP).

7. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením ich súdnej ochrany. Ide napríklad o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom odvolacom návrhu

spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

8. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil chyby vymenovanej v tomto ustanovení, ale rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

9. Dovolací súd zdôrazňuje, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

10. Princípu práva na spravodlivý proces zodpovedá právo účastníka na určitú kvalitu súdneho rozhodnutia a povinnosť súdu svoje rozhodnutie riadne odôvodniť. Súd sa teda musí zaoberať účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, III. ÚS 47/2019, IV. ÚS 372/2020, 1Cdo/213/2019, 2Cdo/190/2019, 3Cdo/168/2018, 4Cdo/3/2019, 5Cdo/57/2019, 6Cdo/33/2020, 7Cdo/308/2019, 8Cdo/152/2018).

11. Podľa § 161 ods. 1 CSP ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť (ďalej len „procesné podmienky“). Medzi základné procesné podmienky, ktoré má súd povinnosť skúmať aj bez návrhu v priebehu celého konania, patrí aj civilno-procesná subjektivita, t. j. spôsobilosť byť stranou sporu. Táto spôsobilosť je zásadne konštruovaná tak, že sa prekrýva s hmotnoprávnou subjektivitou vo význame spôsobilosti mať práva a povinnosti podľa hmotného práva, teda so samotnou existenciou subjektu, ktorému má patriť.

12. Ak ide o taký nedostatok procesnej podmienky, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví (§ 161 ods. 2 CSP). Ak strana nemá procesnú subjektivitu, súd konanie zastaví (§ 62 CSP). Ak strana zanikne počas konania skôr, ako sa konanie právoplatne skončilo, súd rozhodne, že v konaní pokračuje s jej právnym nástupcom a ak právneho nástupcu niet, súd konanie zastaví (§ 64 CSP).

13. Z práve odcitovaných ustanovení vyplýva (o. i.) rozdiel medzi situáciou, v ktorej k stavu neexistencie (straty) procesnej subjektivity príde ešte pred začatím konania a inou situáciou, v ktorej sa tak stane až počas konania (a zároveň ešte skôr, než konanie právoplatne skončilo). V prvom prípade ide o neodstrániteľnú prekážku konania, v dôsledku ktorej súd nemá inú možnosť, než konanie (bez ďalšieho) zastaviť (podľa § 62 CSP). V druhom naopak v konaní pokračovať môže, podmienkou je tu ale existencia právneho nástupcu počas konania zaniknutej strany sporu (v opačnom prípade musí dôjsť k zastaveniu konania), vydanie rozhodnutia, ktorým súd do konania zapojí takéhoto právneho nástupcu (spravidla dediča fyzickej osoby alebo právneho nástupcu právnickej osoby) a následné konanie a aj vydanie konečného rozhodnutia za účasti takto zmeneného okruhu pôvodných strán sporu (pričom k vydaniu rozhodnutia o pokračovaní v konaní s právnym nástupcom tu môže dôjsť podľa okolností prípadu aj opakovane).

14. Žalobcovia sa podanou žalobou voči žalovaným 1/ až 3/ doručenou súdu 19. októbra 2020 domáhali vyslovenia, že právne úkony smerujúce k rozsudkom č. k. 8C/724/75-42, č. k. 14C/283/2008 v spojení s č. k. 4Co/141/2011-340, sú neplatné absolútne. V danej veci na strane žalobkyne 2/ vystupovala H. R., rod. Y., narodená X. Y. XXXX, ktorá dňa XX. D. XXXX zomrela. V tejto súvislosti je dôležité opätovne zdôrazniť, že k strate procesnej spôsobilosti pôvodnej žalovanej došlo ešte pred začatím konania, kedy je povinnosťou súdu zo zákona konanie zastaviť z dôvodu existencie neodstrániteľného nedostatku procesnej podmienky konania.

15. S námietkou dovolateľa, že sa odvolací súd nevysporiadal so zmenou okruhu subjektov na strane žalobcov, ktorá bola realizovaná jeho podaním zo dňa 14. októbra 2021 (označeným ako: Odvolanie

proti uzneseniu Okresného súdu Trenčín zo dňa 02.09.2021- doplnenie. č. I. 129), a to nasledovnou: „Ako dominus litis navrhujem, aby v súlade s doplnením návrhu z 21.05.2021, na strane žalobcov boli uvedení aj bezprostrední zákonní dedičia H. Y. rod. A. a R. A., čo súd mohol urobiť aj sám, len čo sa o tom dozvedel. Strana žalobcov by vyzerala takto...1/ J.. H. Y., O. ... 2/ H. Y. ... 3/ H. Y. ...4/ R. A....“ Z pohľadu súdu pritom prichádzal vo vzťahu k tomuto podaniu postup § 79, resp. § 80 CSP“. Podaním zo dňa 4. novembra 2022 (č. I. 232) dovolateľ následne oznámil, že netrvá na návrhu na pristúpenie H. Y. a H. A. na stranu žalobcu.

16. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu sa vysporiadalo so všetkými podstatnými odvolacími námietkami žalobcu a ostatnými rozhodujúcimi skutočnosťami. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí uviedol, že smrťou H.S. R. v zmysle § 7 ods. 2 veta prvá Občianskeho zákonníka táto stratila spôsobilosť mať práva a povinnosti a teda aj procesnú spôsobilosť, preto súd prvej inštancie postupoval správne, keď konanie proti pôvodnej žalobkyni 2/ podľa § 161 ods. 2 CSP zastavil, nakoľko išlo o taký nedostatok podmienky konania, ktorý nebolo možné odstrániť a pre ktorú nebolo možné v konaní s označenou žalobkyňou 2/ pokračovať. Žalobkyňa 2/ zomrela dňa XX. D. XXXX, teda ešte pred podaním žaloby na súde prvej inštancie dňa 19. októbra 2020.

16.1. Myšlienkový postup odvolacieho súdu je dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky rozhodujúce skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Z uvedeného je teda zrejmé, ako a z akých dôvodov odvolací súd rozhodol a podľa názoru odvolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu všetky náležitosti v zmysle § 393 CSP. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že žalobca 1/ sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožnil a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jeho predstáv. Samotná skutočnosť, že dovolateľ so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutí súdov oboch nižších inštancií nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

17. H. R. v čase podávania žaloby už nežila a preto nemala procesnú spôsobilosť, t.j. spôsobilosť byť stranou sporu. Civilné sporové konanie pozná inštitút pristúpenia (§ 79 CSP) a zmeny subjektov (80 CSP).

17.1. Inštitút pristúpenia do konania je možný iba v sporovom konaní, a slúži na odstránenie nedostatku vecnej legitímácie. Pojmovo ide o počiatočný nedostatok vecnej legitímácie, pretože sa vyskytla právna či iná skutočnosť znamenajúca prevod alebo prechod predmetu konania na inú osobu až v priebehu konania, aplikuje sa postup § 80 CSP. Súd rozhoduje len na návrh žalobcu. Touto legitímáciou disponuje výlučne žalobca, pretože z dispozičného princípu vyplýva, že zodpovednosť za stanovenie okruhu subjektov konania má práve žalobca. Súhlas vstupujúceho subjektu do konania sa vyžaduje len v tom prípade, ak má vystupovať na strane žalobcu ako subjektu samostatného procesného spoločenstva. Žalobcu ako nositeľa dispozičnej legitímácie v konaní nemožno nútiť, aby proti svojej vôli vystupoval v spore ako žalobca. V odvolacom konaní sa ustanovenie o pristúpení subjektov neuplatní (§ 378 ods. 2 CSP) t. j. vylučuje sa použitie ustanovenia o pristúpení subjektov do konania. V predmetnom prípade síce žalobca 1/ navrhol podaním zo dňa 14. októbra 2021 (označeným ako: Odvolanie proti uzneseniu Okresného súdu Trenčín zo dňa 02.09.2021-doplnenie), aby na strane H.S. R. vystupovali jej dedičia (bez ich súhlasu), ale to bolo až v odvolacom konaní.

17.2. K zmene sporových strán (§ 80 CSP) môže dôjsť jedine a výlučne v dôsledku skutočnosti, ktorá

nastala po začatí konania. Ak skutočnosť znamenajúca prevod a prechod práva nastala ešte pred začatím konania, a teda žalobca označil už v žalobe vecne nelegitimovaný subjekt, je zmena strán sporu vylúčená a musí sa uplatniť inštitút slúžiaci na zahojenie nedostatku vecnej legitímácie existujúcej od začiatku, teda už v čase začatia konania - a to pristúpenie ďalšieho subjektu do konania (§ 79 CSP).

18. Podmienkou, aby niekto mohol byť stranou v civilnom procese je, že musí byť na to spôsobilý. Spôsobilosť byť stranou v konaní znamená spôsobilosť subjektu mať procesné práva a povinnosti. Ide teda o procesnú subjektivitu. Z ustanovenia § 61 CSP vyplýva, že procesnú subjektivitu má ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva. Odkazuje teda na hmotné právo. V sporovom konaní zákon za strany sporu označuje žalobcu a žalovaného (§ 60 CSP); žalobcom je ten, kto podal žalobu a žalovaným ten, koho žalobca v žalobe za žalovaného označil, a to bez ohľadu na to, či žalobca alebo žalovaný je nositeľom hmotnoprávnej povinnosti (t. j. či mu svedčí hmotnoprávna vecná aktívna alebo pasívna legitímácia).

19. Vzhľadom na uvedené dovolací súd konštatuje, H. R. stratila procesnú spôsobilosť smrťou dňa XX. D. XXXX, t. j. pred podaním žaloby na súde prvej inštancie dňa 19. októbra 2020. V tomto prípade išlo o neodstrániteľnú prekážku konania, v dôsledku ktorej nemal súd inú možnosť len konanie zastaviť podľa ustanovenia § 161 ods. 2 CSP. Z týchto dôvodov bol postup súdu prvej inštancie ako aj odvolacieho súdu zákonný a právne správny. Aplikácia ustanovenia § 80 CSP by mohla nastať aj v odvolacom konaní len v prípade ak by H. stratila procesnú spôsobilosť v už začatom konaní, s ktorou by sa spájal prevod alebo prechod práv alebo povinností o ktorých sa koná, vtedy by žalobca 1/ mohol navrhnúť, aby do konania na jej miesto vstúpili dedičia žalobkyne 2/.

20. Na základe vyššie uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcu 1/ nie je podľa § 420 písm. f) CSP prípustné, preto jej dovolanie ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

21. Výrok o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.